

Міжнародні науково-практичні інтернет-конференції за різними юридичними напрямками

Правова держава: напрямки та тенденції її розбудови в Україні

Частина II

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

www.lex-line.com.ua

25 лютого 2007 р.

УКРАЇНА
Тернопіль
2007

Правова держава: напрямки та тенденції її розбудови в Україні: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції.- Тернопіль, 2007.

В роботі зібрані кращі доповіді з юридичних питань, які оприлюднені на інтернет-сторінці www.lex-line.com.ua.

Адреса оргкомітету:
46010, м. Тернопіль, а/с 1079
тел. 80979074970
E-mail: confer@ua.fm

Оргкомітет міжнародної науково-практичної інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. В збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірність несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язкове.

ДЕСЯТЬ РОКІВ НА НИВІ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

В 1993 році в інституті економіки, управління і права тодішньої Тернопільської академії народного господарства було впроваджено спеціалізацію "Правове регулювання економіки" в межах спеціальності "економіка підприємств". Основна мета введення цієї спеціалізації була спрямована на підготовку юристів для промислових і приватних підприємств. Експеримент виявився вдалим і вже у 1997 році відбувся перший набір студентів на юридичний факультет ТАНГУ для підготовки молодших спеціалістів-юристів. Факультет розпочав свою роботу з двох кафедр.

25 лютого 1998 року вчена рада академії народного господарства ухвалила рішення про утворення на базі факультету – юридичного інституту. Впродовж кількох років за активного сприяння керівництва академії було чимало зроблено для створення належної матеріально-технічної та наукової бази інституту, яка б відповідала всім вимогам законодавства щодо вищих навчальних закладів освіти. Спільна праця керівництва, викладачів, студентів дала відповідний результат – акредитацію III рівня та сертифікат на право підготовки студентів за спеціальністю "Правознавство", з освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр"- "спеціаліст".

Нині на юридичному факультеті працює 6 кафедр. Новими методами навчання та контролю знань студентів, які використовують викладачі кафедр, є проведення колоквиумів, підсумкове опитування студентів у формі комп'ютерного тестування, проведення семінарських занять у формі рольових ігор і розв'язання ситуаційних задач. На факультеті видається науковий збірник "Актуальні проблеми правознавства", де викладачі і студенти можуть опублікувати свої наукові досягнення.

Викладачі кафедр постійно вдосконалюють наявне навчально-методичне забезпечення з усіх дисциплін, які викладаються на кафедрах.

Активно працюють студентські наукові гуртки, члени яких досліджують проблематику, пов'язану з науковими напрямками тієї чи іншої кафедри. Практикується проведення кафедральних конференцій. Гуртківці беруть участь в університетських конференціях, публікують свої роботи у наукових збірниках.

Попри те, що юридичний факультет – один з наймолодших у ТНЕУ, разом з тим можна з упевненістю говорити, що він займає гідне місце серед інших навчальних підрозділів навчального закладу.

Декан юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету,
доцент, к. ю.н.

Ярослав Пігач

- звернення до судів або господарських судів з позовами про відшкодування шкоди, заподіяної в результаті порушення природоохоронного законодавства;

- звернення до судів з позовами про припинення екологічно небезпечної діяльності (даний напрям іменують в юридичній літературі як превентивний екологічний позов прокурора [4, с.48]);

- представництво екологічних інтересів громадян і держави, у випадках визначених законодавством, у суді;

- створення в межах органів прокуратури спеціалізованих екологічних підрозділів тощо.

Дані напрямки прокурорського нагляду однаковою мірою застосовуються щодо всіх видів господарської діяльності, в тому числі і у галузі залізничного транспорту. Але для того, щоб органи прокуратури могли ефективно здійснювати перелічені вище повноваження вони повинні володіти повною і достовірною інформацією про факти екологічних правопорушень. Тому збір та обробка екологічної інформації – передумова для реалізації закріплених в Законі напрямків прокурорського нагляду, це своєрідна забезпечувальна форма прокурорського нагляду. Адаже аналіз отриманої інформації допоможе прокуророві визначити динаміку і тенденцію екологічних правопорушень, їх регіональну чи локальну (на рівні підприємства) поширеність. На жаль, механізм збору та опрацювання такої інформації в Україні недостатньо розвинутий та дієвий, і це при тому, що існує понад 20 форм статистичної звітності, які відбивають стан додержання екологічної законності в окремих галузях господарства та можуть ефективно використовуватись органами прокуратури [5, с.67].

Природа наглядових повноважень органів прокуратури носить каральний характер і застосовується, як правило, на стадії коли екологічне правопорушення відбулося. Звичайно ж каральна функція органів прокуратури має важливе значення у механізмі забезпечення екологічної безпеки, але пріоритетним при цьому є не стільки виявлення правопорушень у даній сфері, а запобігання і попередження їх виникненню, тобто недопущення настання шкідливих наслідків у процесі здійснення екологічно небезпечної діяльності. І тут вагому роль відіграє саме участь прокурора у припиненні господарської діяльності, обмеженні чи зупиненні діяльності об'єктів (в тому числі рухомого складу залізничного транспорту) у разі порушенні ними законодавства про охорону довкілля. Мається на увазі, що нагляду органів прокуратури підлягають порушення природоохоронного законодавства з приводу наднормативних викидів і скидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, безповоротного використання водних ресурсів, шумового і вібраційного забруднення.

Отож, функція прокурорського нагляду займає особливе місце у механізмі забезпечення екологічної безпеки в процесі діяльності залізничного транспорту, тому що через представництво прокуратурою екологічних інтересів громадян, з останні можуть реалізувати своє конституційне право на безпечне і здорове довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди. Але у чинному законодавстві України на жаль поки що відсутні спеціальні норми, які б стосувалися здійснення даної функції. Зрештою це і є однією з причин, які в кінцевому випадку призводять до екологічних правопорушень у сфері залізничного транспорту і ускладнюють роботу органів прокуратури щодо їх виявлення, усунення і недопущення в майбутньому.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України (далі ВВР). – 1996.- № 30.- Ст.141.
2. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 41. – Ст.546.
3. Про прокуратуру: Закон України від 5.11.1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 53. – Ст.793.
4. Бабенко В. Перспективи розвитку права прокурора на превентивний екологічний позов // Юридична Україна. – 2004. - № 1. – С.48-53.
5. Копетюк М. Деякі правові та організаційні аспекти прокурорського нагляду за додержанням природоохоронного законодавства і розслідуванням злочинів проти довкілля // Юридична Україна. – 2004. - № 6. – С.66-70.
6. Руденко М. Щодо усунення підміни прокуратурою інститутів контролю і нагляду в сфері управління // Право України. – 1996. -№ 9. – С.58-62.

МІСЦЕВА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ ЯК ОРГАН ЗАГАЛЬНОГО КОНТРОЛЮ В ГАЛУЗІ НАДРОКОРИСТУВАННЯ

*Грицан Ольга Анатоліївна
аспірант Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаніка*

Державний контроль і нагляд за використанням та охороною надр прийнято вважати однією із найважливіших функцій державного управління в галузі надрокористування. Чинним законодавством закріплено розвинену систему суб'єктів контролю в даній сфері, зі встановленими координаційними та субординаційними зв'язками між

ними. Характер повноважень тих чи інших контролюючих суб'єктів, як правило, неоднаковий, що визначає особливості здійснення контрольної діяльності.

Згідно з Кодексом України про надра [1], контроль за використанням та охороною надр здійснюють наступні державні органи: Кабінет Міністрів України (п.2 ч.1 ст.8), спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр та його органи на місцях (ч.1 ст. 61), Державний комітет з охорони праці та гірничого нагляду (ч.2 ст.61). Аналіз статті 61 Кодексу дає змогу додати до цього переліку місцеві Ради народних депутатів, органи виконавчої влади на місцях, Міністерство охорони навколишнього природного середовища та його органи на місцях.

Зі змісту зазначеної статті випливає, що державний контроль за веденням робіт по геологічному вивченню надр, їх використанням та охороною, поряд з іншими державними органами, здійснюють місцеві державні адміністрації. Відповідно до ст. 118 Конституції України [2], до них належать обласні та районні державні адміністрації, а також адміністрації міст Київ та Севастополь.

Місцеві державні адміністрації в галузі екологічного управління належать до органів загальної компетенції. Правовий статус цих державних органів визначено Законом України "Про місцеві державні адміністрації" [3]. Відповідно до ст. 1 даного закону, місцеві державні адміністрації здійснюють виконавчу владу на території певної адміністративно-територіальної одиниці, а саме: забезпечують виконання чинного законодавства України, законність і правопорядок, додержання основних прав і свобод громадян, виконання державних і регіональних програм, в тому числі – і з питань охорони довкілля.

До відання місцевих державних адміністрацій, поряд з іншими, належать питання щодо використання природних ресурсів та охорони довкілля. Зазначені органи влади уповноважені здійснювати державний контроль за використанням та охороною надр та інших природних ресурсів на відповідних територіях. По даному напрямку місцеві державні адміністрації мають право проводити перевірки стану додержання чинного законодавства органами місцевого самоврядування, керівниками підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності і підпорядкування. До проведення таких перевірок можуть бути залучені вчені, спеціалісти та представники громадськості.

На чолі місцевої державної адміністрації стоїть голова, який видає розпорядження, обов'язкові до виконання на всій території відповідних адміністративно-територіальних одиниць. Для сприяння здійсненню повноважень місцевих державних адміністрацій, їхні голови можуть утворювати консультативні дорадчі та інші допоміжні органи, служби та

комісії, члени яких виконують свої функції на громадських засадах. Зазначені органи також можуть бути наділені контрольними повноваженнями в сфері надровикористання. Зокрема, в Луганській області, з метою посилення державного контролю за використанням надр, було створено комісію з питань використання надр. Ця комісія є консультативно-дорадчим органом, який діє в складі Луганської обласної державної адміністрації. Її основні завдання - організація перевірок стану додержання вимог чинного законодавства керівниками підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності та підпорядкування щодо діяльності, пов'язаної з використанням надр, а також підготовка відповідним державним органам пропозицій для прийняття необхідних заходів щодо тих підприємств, установ, організацій, які порушують законодавство про надра [4].

Водночас, чинний Кодекс про надра, який є системоутворюючим актом надрового законодавства, жодним чином не конкретизує управлінських повноважень місцевих адміністрацій у сфері регулювання гірничих відносин (як, скажімо, це зроблено стосовно Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України або місцевих рад). Більше того, Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" [5] взагалі не називає місцеві державні адміністрації серед органів управління навколишнім природним середовищем.

Цікавим в даному питанні є досвід Республіки Польща, де інтереси уряду на місцях представляють воєводи. Чинне польське законодавство встановлює, що воєвода стоїть на чолі органів урядової адміністрації та відповідальний за виконання політики уряду на території відповідного воєводства [6] (яке умовно можна прирівняти до області в Україні). Відповідно до положень Гірничо-геологічного закону Польщі, воєвода є органом геологічної адміністрації, і з допомогою геологів воєводства бере активну участь у врегулюванні відносин з приводу використання надр [7].

До компетенції воєводи належать питання щодо перевірки та затвердження проектів геологічних праць, які стосуються покладів певних видів копалин місцевого і державного значення, підземних вод, а також стосовно окремих геолого-інженерських досліджень (ч.3 ст.103).

При здійсненні контролю та нагляду, воєвода рівноправний з іншими органами геологічної адміністрації – Міністром в справах охорони середовища та старостами. Воєвода має право вільного доступу до всіх місць, де виконуються геологічні роботи, може вимагати надання необхідної інформації, документів, а також пояснень. Окрім цього, у разі здійснення геологічних праць без затвердженого проекту, воєвода уповноважений призупиняти такі роботи (ст. 104а).

Як бачимо, Геологічно-гірничий закон республіки Польща закріплює за посадовими особами місцевих урядових адміністрацій широкі повноваження та містить детальну регламентацію їх контрольної діяльності в галузі використання надр. На нашу думку, скориставшись досвідом сусідніх європейських держав, в ході адміністративної реформи український законодавець може вирішити певні прогалини в правовому регулюванні екологічного управління, що здійснюється місцевими органами виконавчої влади.

Література:

1. Кодекс України про надра від 27 липня 1994 року // Відомості Верховної Ради (ВВР). - 1994. - № 36. - Ст. 340.
2. Конституція України // Відомості Верховної Ради (ВВР). - 1996. - № 30. - Ст. 141.
3. Закон України "Про місцеві державні адміністрації" // Відомості Верховної Ради (ВВР). - 1999. - № 20-21. - Ст. 190.
4. Положення про комісію з питань використання надр / Затверджено розпорядженням Луганської обласної державної адміністрації від 27 жовтня 2003 року № 691.
5. Закон України від 25 червня 1991 року "Про охорону навколишнього природного середовища" // Відомості Верховної Ради. - 1991. - № 41. - Ст. 546.
6. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie // Dziennik Ustaw z 1998 roku. - Nr. 91. - Poz. 577.
7. Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i gornicze // Dziennik Ustaw z 1994 roku. - Nr. 27. - Poz. 96.

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВОДНИХ ВІДНОСИН

Джуган Вікторія Олегівна
викладач кафедри теорії та історії держави і права, Юридичний інститут Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника

Сучасний стан водноресурсного потенціалу Української держави характеризується великим антропогенним навантаженням, а проблема води в Україні відноситься до числа найбільш гострих. Наприклад, за запасами місцевих водних ресурсів (1 тис. куб. м на 1 жителя) Україна вважається однією з найменш забезпечених країн в Європі. Для порівняння, в Росії цей показник дорівнює 31,0 тис. куб. м на одну

людину, Німеччині – 1,9, США – 7,4 і лише в Польщі близький до України – 1,6 тис. куб. м [1]. Складна водогосподарська та водно-екологічна обстановка вимагає застосування комплексу заходів впливу, зокрема правових. В даному повідомленні досліджуються окремі питання правового регулювання водних відносин.

Водне право становить підгалузь Особливої частини екологічного права України. До передумов виникнення підгалузі права належать: автономні можливості предмета правового регулювання та диференціація традиційних внутрішньогалузевих відносин [2,с.372]. Водні відносини становлять самостійний предмет правового регулювання підгалузі водного права. Однак варто зауважити, що в еколого-правовій літературі немає єдності думок щодо визначення поняття „водних відносин”.

В теорії права підгалузь права визначають як систему однорідних предметнопов'язаних інститутів певної галузі [2,с.372]. Тому, щоб розкрити поняття „водні відносини”, слід розглянути структуру екологічних відносин.

В. В. Петров вважає, що екологічні правовідносини поділяються на 2 групи: галузеві (водоохоронні, землеохоронні, лісоохоронні та інші) та комплексні (відносини щодо охорони рекреаційних зон, заповідного фонду тощо) [3,с.46]. На думку М. М. Брінчука, предмет екологічного права становлять: 1) відносини власності на природні об'єкти і ресурси; 2) відносини природокористування; 3) відносини по охороні навколишнього середовища від різних форм деградації; 4) відносини по захисту екологічних прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб [4,с.57]. Е. Ю. Ісмайлова і Ю. В. Трунцевський поділяють екологічні відносини на відносини по: вивченню, збереженню і відтворенню навколишнього середовища; раціональному використанню окремих природних ресурсів, задоволенню потреб і дотриманню екологічних прав природокористувачів; захисту екологічних прав фізичних і юридичних осіб; співробітництву між державними, міжнародними організаціями по охороні навколишнього середовища від шкідливих впливів в інтересах всього суспільства [5,с.20].

Відносно визначення водних відносин Б. В. Єрофеев зауважує, що предметом водного права є конкретні вольові відносини людей з приводу води як об'єкта власності і господарювання [6,с.6]. М. Атаєв стверджує, що водні відносини – це комплекс суспільних відносин (відносини власності на води, відносини водокористування, відносини по боротьбі з забрудненням, засміченням і виснаженням вод, відносини по попередженню і ліквідації шкідливих наслідків вод), які регулюються нормами водного права [7,с.117]. В. І. Андрейцев виокремлює правовідносини права власності на води, правовідносини управління і контролю в галузі використання, відтворення та охорони вод,

Петрицин Наталія Тарасівна ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА: НА ІНФОРМАЦІЮ ТА ТАЄМНИЦЮ ПРО СТАН ЗДОРОВ'Я В КОНТЕКСТІ ПРАВА НА ЖИТТЯ.....14

Шабалін Андрій Валерійович ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ПОВІДОМЛЕННЯ БОРЖНИКА ПРО ВИДАЧУ СУДОВОГО НАКАЗУ.....19

Громенко Юлія Олександрівна ОЗНАКИ РЕКЛАМИ.....21

Серебрякова Юлія Олександрівна ДЕЯКІ АСПЕКТИ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОГОВОРОМ ОРЕНДИ НЕРУХОМОСТІ.....23

Екологічне право. Земельне право. Аграрне право

Антонюк Уляна Василівна ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ У СФЕРІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРОКУРОРСЬКОГО НАГЛЯДУ.....25

Грицан Ольга Анатоліївна МІСЦЕВА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ ЯК ОРГАН ЗАГАЛЬНОГО КОНТРОЛЮ В ГАЛУЗІ НАДРОКОРИСТУВАННЯ.....27

Джуган Вікторія Олегівна ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВОДНИХ ВІДНОСИН.....30

Краснова Юлія Андріївна СЕРТИФІКАЦІЯ В ГАЛУЗІ АВІАЦІЇ ТА ЇЇ МІСЦЕ В МЕХАНІЗМІ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....34

Ришкова Людмила Валеріївна КЛАСИФІКАЦІЯ ОСОБЛИВО ЦІННИХ ЗЕМЕЛЬ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЇХ ВИНИКНЕННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ.....38

Фінансове право. Банківське право

Дубоносова Анастасія Сергіївна ПРИНЦИП ЕКОНОМІЧНОЇ ОСНОВИ ОБ'ЄКТУ ОПОДАТКУВАННЯ.....40

Дуравкін Павло Михайлович ПОРУКА ЯК СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДАТКОВОГО ОБОВ'ЯЗКУ.....41

Костенко Ольга Олександрівна ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....43

Мазур Тамара Вікторівна ДО ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ.....46

Сніжков Віталій Вікторович БАНКІВСЬКИЙ КОДЕКС В УКРАЇНІ: РОЗРОБКА ТА ПРИЙНЯТТЯ.....49

Філіпенко Тетяна В'ячеславівна ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВАЛЮТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ.....51

Чвалюк Андрій Миколайович ДЕРЖАВНІ ЗАПОЗИЧЕННЯ ЯК ОСНОВНА ФОРМА ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ.....52

Право інтелектуальної власності та його захист. Інформаційне право

Еннан Руслан Євгенович ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....56

Сулацький Денис Володимирович ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕРЕХОПЛЕННЯ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.....58

Частина III

ДЕСЯТЬ РОКІВ НА НИВІ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ.....3

ПРАВОВАХИСНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ "АКВІТАС" У ПІДГОТОВЦІ ЮРИСТІВ.....4